

**РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА**

71 – 154/ 12
Београд

дел.бр. 27910 датум: 22.01.2013. г.

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

Република Србија
Аутономна Покрајина Војводина
ПОКРАЈИНСКИ ОМБУДСМАН

БЕОГРАДСКИ СЕНТАР
ЗА ЛЈУДСКА ПРАВА

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

**МОНИТОРИНГ УСТАНОВА
У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ
ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ**

**МОНИТОРИНГ
ПОЛИЦИЈСКИХ УПРАВА И СТАНИЦА**

Извештај о посети ПС Бечеј

Београд, новембар 2012. године

МАНДАТ НАЦИОНАЛНОГ МЕХАНИЗМА ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

НПМ има право на несметан, ненајављен и свакодобан приступ свим установама и свим просторијама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе; да насамо разговара са тим лицима, са службеним лицима која су обавезна да сарађују тим поводом, и са свим осталим лицима која могу имати информације значајне за поступање према лицима лишеним слободе; приступ свој документацији која се односи на та лица; да надлежним органима даје препоруке у циљу побољшања начина поступања према лицима лишеним слободе и унапређење услова у којима се она задржавају или затварају.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсменима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ², којим је предвиђено је да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по Јавном позиву³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то Београдски центар за људска права, Виктимолошко друштво Србије, Дијалог, Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (MDRI-S), Комитет правника за људска права (YUKOM), Међународна мрежа помоћи (IAN), Одбор за људска права – Ваљево, Хелсиншки одбор за људска права у Србији и Центар за људска права – Ниш.

План посета НПМ за 2012. годину је сачињен у складу са договором Заштитника грађана, Покрајинског Омбудсмана и изабраних удружења која су задужена да системски прате положај лица лишена слободе у посебним областима.

По обављеним посетама, НПМ сачињава извештаје које доставља посећеној установи. Након тога, НПМ ће одржавати стални дијалог са посећеном установом као и органом у чијем је саставу, у циљу отклањања утврђених недостатака који могу довести до појаве тортуре, нељудског или понижавајућег поступања.

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011

² 12. децембра 2011. године

³ објављеном 29. децембра 2011. године у „Службеном гласнику Републике Србије“

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОСЕТИ

ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА	Полицијска станица Бечеј <i>/ у саставу Полицијске управе Нови Сад</i>
РАЗЛОГ ПОСЕТЕ	Обављање послова Националног механизма за превенцију тортуре (НПМ) у складу са чл. 2а Закона о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака („Сл. лист СЦГ - Међународни уговори“, бр. 16/2005 и 2/2006 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/2011)
ЦИЉ ПОСЕТЕ	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака.
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана, у сарадњи са Покрајинским омбудсманом АП Војводине и удружењем грађана Београдски центар за људска права
ВРСТА ПОСЕТЕ	Редовна посета, у складу са Планом посета Националног механизма за превенцију тортуре за 2012. годину
ДАТУМ ПОСЕТЕ	6. новембар 2012. године
НАЈАВА ПОСЕТЕ	Посета је најављена писаним путем
ТИМ ЗА ПОСЕТУ	вођа тима: Стеван Арамбашић, заменик Покрајинског омбудсмана АП Војводине чланови тима: Јелена Самарџић, саветница Заштитника грађана Никола Јевтић, саветник Заштитника грађана Јагода Вјештица, саветница Покрајинског омбудсмана АП Војводине Имола Шереш, представник Београдског центра за људска права

ТОК ПОСЕТЕ

ФАЗА I: РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета тима Националног механизма за превенцију тортуре започета је разговором са Слободаном Јововићем, командиром Полицијске станице Бечеј, Полицијске управе Нови Сад, којом приликом је указано на мандат НПМ, опште циљеве који се желе постићи, принципе поступања и план посете Полицијској управи. Командир Полицијске станице је представио Полицијску станицу у општим цртама, и указао на основне проблеме са којима се Полицијска станица суочава у раду.

ФАЗА II: ОБИЛАЗАК УСТАНОВЕ

Тим НПМ је посету наставио обиласком зграде Полицијске станице Бечеј. Прегледане су и фотографисане просторије за полицијско задржавање и извршен обилазак просторија за испитивање осумњичених.

ФАЗА III: РАЗГОВОР СА ЗАТЕЧЕНИМ ЛИЦИМА

Тим НПМ није обавио појединачне интервјуе са лицима лишеним слободу у Полицијској станици Бечеј, јер у моменту посете није затечено ни једно лице коме је одређено полицијско задржавање. Обављени су разговори са затеченим полицијским службеницима који су чланове тима НПМ о информисали начину рада, као и о проблемима са којима се суочавају у раду.

ФАЗА IV: УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у документацију у предметима који се односе на лица према којима је одређено задржавање.

ФАЗА V: ЗАВРШНИ РАЗГОВОР СА РУКОВОДСТВОМ УСТАНОВЕ

Посета Полицијској станици Бечеј окончана је завршним разговором тима НПМ са руководством Полицијске станице.

Вођа тима НПМ указао је на основне утиске о посети, пре свега о поштовању права лица лишених слободу, о елементима који могу довести до појаве тортуре, нечовечног или понижавајућег поступања, као и односу запослених према тиму НПМ. Прибављена су и додатна објашњења о појединим релевантним околностима. Изражена је спремност руководства Полицијске станице да се спроведу мере које буду предложене у извештају о посети.

САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА ТИМОМ НПМ

Сви полицијски службеници у Полицијској станици Бечеј остварили су пуну сарадњу са тимом НПМ, омогућили му приступ и преглед свих просторија и инсталација, фотографисање, пружили све тражене информације, омогућили увид у тражену документацију, без обзира на степен њене тајности.

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ

ПОЛИЦИЈСКА СТАНИЦА	БЕЧЕЈ <i>у саставу Полицијске управе Нови Сад</i>
Адреса ПС	Зелена бр. 88
Тел. ПС	021/6911 - 080
Командир ПС	Слободан Јововић
Испоставе и одсеци у ПС (који примењују полицијска овлашћења)	Полицијска испостава Саобраћајна полицијска испостава
Просторије за полицијско задржавање у ПС	<p>Постоји једна ненаменска просторија за полицијско задржавање у којој се лица задржавају по Закону о безбедности саобраћаја на путевима и по Закону о полицији у трајању до 12 сати. Раније су постојале три просторије за полицијско задржавање, али се оне не користе од 2001. године, јер не испуњавају важеће стандарде.</p> <p>Лица којима је задржавање одређено по Законнику о кривичном поступку у трајању до 48 сати смештају се у притворској јединици Окружног затвора у Новом Саду.</p>

Број лица којима је одређено задржавање у ПС у 2011. г.	Због кривичног дела	1
	Због прекршаја	152
Број обављених лекарских прегледа задржаних лица у 2011. г.		49
Исхрана лица у време задржавања	Не обезбеђује се	
Број задржаних лица којима је решењем суда одређен притвор у 2011. г.		/
Употреба средстава принуде од стране полицијских службеника ПС у 2011.г.	Физичка снага	13
	Службена палица	/
	Средства за везивање	9
	Ватрено оружје	/
Притужбе на поступање полицијских службеника ПС у 2011.г.	Број притужби	4
	Број основаних притужби	/
Дисциплински поступци за извршене повреде службене дужности полицијских службеника ПС у 2011.г.	Број поступака	7
	Изречених мера за тешке повреде	5
	Изречених мера за лаке повреде	2
	Поступци у току - неокончани	/

ПОСТУПАЊЕ У ВРШЕЊУ ПОЛИЦИЈСКИХ ОВЛАШЋЕЊА

Затечени полицијски службеници су навели следеће:

Лице које је лишено слободе се одмах обавештава о својим правима, и то најпре усмено, а затим путем обрасца, који лице лишено слободе потписује. Обавештења се лицима лишеним слободе дају на српском језику, а у полицијској станици има полицајаца који се са њима могу споразумети и на мађарском језику. Ради комуникације са особама које не разумеју ни српски ни мађарски језик, или су оштећеног слуха, ангажују се овлашћени тумачи из Новог Сада. Пре свега, лице се поучи: да није дужно ништа да изјави и да све што изјави може бити употребљено као доказ, да има право на браниоца по свом избору, да несметано контактира са браниоцем и да бранилац присуствује његовом саслушању, да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору и да има право да га прегледа лекар.

Претресе лица лишених слободе увек обавља службено лице истог пола као и лице које се претреса. У случају одузимања ствари сачињава се потврда о привремено одузетим предметима, коју потписује лице коме је извршено одузимање и примерак потврде му се одмах уручује.

Обавештавање блиских лица по захтеву лица лишених слободе се обавља одмах по лишењу слободе, а о обавештавању се увек сачињава службена белешка.

Лицу лишеном слободе се омогућује право да позове изабраног браниоца, а бранилац по службеној дужности се одређује са списка Адвокатске коморе Војводине. Начелник полицијске станице, указује да велики број адвоката одбија да приступи из разлога неуредног плаћања за пружене услуге бранилаца по службеној дужности, што додатно отежава рад.

Решење, односно наредба о задржавању лица се доноси и уручује најкасније у року од једног сата по лишавању слободе, а рок задржавања почиње да тече од момента лишавања слободе (у случају када се примењује Законик о кривичном поступку и Закон о безбедности саобраћаја на путевима), односно од момента довођења у просторије полиције (у случају када се примењује Закон о полицији). Решење о задржавању лица садржи правну поуку, а наредба о задржавању не садржи поуку о правном леку, јер он није предвиђен.

Лекарски прегледи се обављају у полицијској станици, увек када лица лишена слободе то затраже и уколико су у станицу приведена са видљивим повредама. Према наводима начелника полицијске станице, не постоји проблем у вези обављања лекарских прегледа. Лекарски налаз и мишљење о прегледу остаје у предмету лица које је задржано а примерак тог налаза предаје се и лицу које је задржано.

Према наводима начелника полицијске станице, извештај о употреби средстава принуде се сачињава у сваком случају када се примене средства принуде.

Полицијски службеници су навели и да се лица лишена слободе у протеклих годину дана нису притуживала на рад службених лица.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ПОЛИЦИЈСКО ЗАДРЖАВАЊЕ

У просторији за полицијско задржавање у ПС Бечеј се смештају лица којима је задржавање одређено наредбом донетом по основу ЗОБС и решењем по ЗЈРМ, у трајању до 12 сати. Током обиласка просторије није затечено ниједно задржано лице.

Објект у коме је седиште ПС Бечеј чини једноспратна зграда у добром стању, из периода 1970–1980. године. Тренутно је за потребе полицијског задржавања оспособљена и прилагођена једна просторија за задржавање која се налази са десне стране од улаза у зграду ПС Бечеј.

Простор за шетњу на свежем ваздуху не постоји.

Просторија је површине око 3,5 квадратних метара, висине око 2,5 метра и преграђена је решеткама на два дела. У једном делу просторије се налази један лежај, заправо чини га метална клупа покривена дрвеним даскама, димензија око 2,2 x 1,2 метара. Тебади нема, као ни постељине. Прозор не постоји, тако да је онемогућен доток природне светлости и свежег ваздуха. Вештачко осветљење у просторији постоји, чине га две неонске светиљке а јачина светла је довољна за читање.

У другом делу преграђене просторије налазе се две столице. Вештачка светлост допире из дела просторије у коме се налази лежај. Лица лишена слободе, се према наводима полицијских службеника, овде задржавају врло ретко.

Просторија за задржавање изгледа уредно и одржавано. Влаге нема. Зидови су неокречени. На поду је линолеум. Хигијена је добра.

У просторији за задржавање не постоји мокри чвор, а wc се налази преко пута просторије за задржавање. Хигијена је добра.

У просторији за задржавање не постоји славина за текућу воду за пиће, па воду за пиће задржаним лицима, по захтеву, доноси дежурни полицијски службеник, у отвореним посудама (пластичним флашама или чашама).

У ПС Бечеј се задржаним лицима, која се не задржавају дуже од 12 сати, не даје ниједан оброк.

У просторији за задржавање ПС Бечеј не постоје грејна тела, већ се просторија загрева тако што се врата од дежурне службе полиције држе отворена и на тај начин се врши загревање ове просторије.

У просторији за задржавање ПС Бечеј не постоји електрично звоно за позивање дежурних полицијских службеника. Задржана лица полицијске службенике из дежурне собе, дозивају виком.

У ПС Бечеј се не води посебна евиденција о обиласцима задржаних лица од стране полицијских службеника, нити се прикушљају подаци о доношењу воде и хране задржаним лицима.

Противпожарни апарати не постоје, нити упутство за поступање у случају пожара, евакуациони план такође не постоји. Кутија са прибором за прву помоћ не постоји а полицијски службеници нису обучени за пружање исте.

Просторија за задржавање није покривена видео надзором.

УТВРЂЕНО

Просторија за полицијско задржавање у ПС Бечеј не испуњава важеће стандарде.

ОСНОВ

Просторије за полицијско задржавање морају бити довољно простране. Морају имати најмање 6 квадратних метара ако су намењене за смештај једног лица, односно најмање 4 квадратна метра по особи ако су намењене за смештај више лица.⁴ Размак између зидова просторије мора бити најмање 2 метра, висина од пода до плафона најмање 2,5 метра, а уколико су мањих димензија могу се користити само ако боравак у њима не траје дуже од неколико сати.⁵ Просторије морају бити суве и проветрене, мора да постоји доток свежег ваздуха, као и да су осветљене како природним, тако и вештачким светлом, загрејане у складу са климатским приликама, опремљене креветом, душеком и довољним бројем ћебади, са санитарним уређајима, са алармом/дугметом за позивање страже, са простором за време на свежем ваздуху, са контролом путем видео-надзора и без елемената који у редовном току ствари могу послужити за самоповређивање задржаног лица.⁶ У просторијама треба да је обезбеђено коришћење текуће воде за пиће или да се задржаним лицима омогући довољна количина воде за пиће у оригиналној пластичној амбалажи.⁷ У просторијама за полицијско задржавање потребно је поставити обавештење да је просторија под видео надзором.⁸

ПРЕПОРУКА

У постојећој просторији за задржавање ПС Бечеј неће се спроводити полицијско задржавање док се не обезбеде просторије које испуњавају важеће стандарде.

⁴ СРТ, Report to Serbia (2007), параграф. 36.

⁵ СРТ, Second General Report (1991), параграф. 43.

⁶ Заштитник грађана, Препорука 12 – 2619/ 10; у том смислу и СРТ, Serbia (2007), параграф.36.

⁷ Извештај Националног механизма за превенцију тортуре о посети ПУ Јагодина од 12. марта 2012. године.

⁸ Извештај Националног механизма за превенцију тортуре о посети ПС Ђуприја од 12. марта 2012. године.

УВИД У ДОКУМЕНТАЦИЈУ

Извршен је увид у књиге задржавања које се воде у ПС Бечеј, и нису уочене неправилности.

Извршен је увид у предмет задржаног лица Д.Т. Разлог за задржавање је нарушавање јавног реда и мира. Решењем о задржавању, донетим и урученим 20. октобра 2012. године у 02 сата и 20 минута Д.Т. је одређено задржавање почев од 20. октобра 2012. године у 01 сата и 50 минута, до 20. октобра 2012. године у 13 сати и 50 минута. У Записнику о задржавању лица од 20. октобра 2012. године наведено је да је према Д.Т. одређено задржавање почев од 15. априла 2012. године у 01 сата и 50 минута, а да је задржавање завршено 15. априла 2012. године у 13 сати и 50 минута (у трајању од дванаест сати). У решењу о задржавању је констатовано да је Д.Т. у видно алкохолисаном стању нарушавао јавни ред и мир тако што је након кратке вербалне расправе са мајком Т.Р. истој задао два удараца отвореном шаком обе руке у пределу лица, а након тога је физички насрнуо и на свог сестрића Т.С. задавши му више удараца. У записнику о алкотестирању наводи се да је задржано лице било под дејством алкохола са 1,70 мг/мл алкохола у крви. У записнику о задржавању је констатовано да је усмено поучен о правима која му припадају по закону, о правима је поучен на српском језику, те је посебно поучен о праву да се о лишењу слободе без одлагања обавесте лица по његовом избору, а што је задржано лице потврдило својим потписом на записнику. О задржавању је телефоном у 02 сата и 00 минута обавештено блиско лице – мајка задржаног лица. Лекар Дома здравља Бечеј је прегледао задржано лице и констатовао да је лице под видним утицајем алкохола, те да телесних повреда нема, а о чему је сачињен и извештај лекара хитне службе. У списима предмета постоје следећа документа: решење о задржавању, записник о задржавању, прекршајна пријава, записник о алкотестирању, извештај лекара, потврда о одузетим и враћеним предметима, ОКИ, извештај о извршеној интервенцији, извештај о примењеном овлашћењу – довођење и задржавање, пресуда прекршајног суда.

Извештај сачинили:
Јелена Самарџић
Жарко Марковић

ЗАМЕНИК ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА

Милош Јанковић